

Innspill til innovasjons- og samskappingsutvalget fra Sanitetskvinnene

Sanitetskvinnene er Norges største kvinneorganisasjon med 44 000 medlemmer og 550 lokalforeninger over hele landet. Vi eier og drifter et stort antall ideelle virksomheter i spennet fra store sykehus som leverer til spesialisttjenesten til kommunale omsorgsboliger. Vi er også en stor nasjonal beredskapsorganisasjon med 5500 beredskapsfrivillige. Våre frivillige driver en rekke aktiviteter, særlig rettet mot hjemmeboende eldre, slik som kløvertur og trygghetstreff. Sanitetskvinnene er en del av Nettverk for eldre frivillighet.

Sanitetskvinnene tar vårt samfunnsoppdrag på alvor og vil bidra til at utsatte grupper, som blant annet ensomme eldre, kan bo trygt hjemme og oppleve meningsfulle dager, gjerne sammen med andre. Fremover vil flere leve lenger, og det er et uttalt ønske fra regjeringen at flere skal bo lenger hjemme. Dette gir både utfordringer og muligheter. Sanitetskvinnene vil trekke frem noen utfordringer spesielt:

- Ensomhet og psykisk helse

Når flere skal bo lenger hjemme, vil også flere bo alene. Ensomhet og psykisk uhelse er et økende problem blant eldre, som ikke alltid fanges opp. Eldre som bor hjemme har ikke nødvendigvis umiddelbar nærhet til venner, familie, nettverk eller møteplasser. Frivillige organisasjoner tilbyr lavterskel møteplasser. Våre lavterskel aktiviteter «Kløvertur», en sosial møteplass med tur og friluft, og «Kanskje kommer kongen», et måltidsfellesskap for hjemmeboende eldre, er blant våre aller mest populære. Det tyder på at behovet for lavterskel møteplasser for eldre er stort.

Sanitetskvinnene har 550 lokalforeninger og er til stede ute i lokalsamfunnene. Det gjør at våre frivillige har gode forutsetninger for å vite hvem som bor alene, har lite nettverk eller mangler familie i nærheten. Imidlertid fanger vi ikke opp alle. Personvern og lav kapasitet i hjemmetjenesten kan vanskeliggjøre informasjonsutveksling som kunne gitt oss mulighet til å nå ut til flere.

- For store forventninger til frivillighet

«Bo trygt hjemme» legger opp til at frivilligheten skal være en stor del av løsningen for at fremtidens eldre befolkning skal kunne leve gode og meningsfulle liv. Samtidig peker helsepersonellkommissjonen på både pårørende og frivillige organisasjoner som viktig for å løse helsepersonellmangelen vi vil få fremover. Sanitetskvinnene er tydelige på at vi som frivillig organisasjon har mye å bidra med. Samtidig vil vi be utvalget vurdere hva som er realistiske forventninger til frivilligheten. Mange av de frivillige er også selv pårørende og kan forvente å få økt belastning som pårørende fremover.

- **Trippelbelastning på kvinner**

Vi vet at kvinner lever lengst, men har færre friske leveår enn menn. Det skyldes flere faktorer, men manglende kjønnsperspektiv i helsetjenestene, medisiner som ikke er tilpasset kvinner, vold og overgrep, samt belastning i arbeidslivet påvirker alle kvinners helse og livskvalitet. Kvinner er også i klart flertall blant de som tar mest av pårørendebelastningen, og av de som jobber i helse- og omsorgstjenesten. Det er med andre ord grunn til å tro at fremtidens demografi vil gi kvinner en trippel ekstrabelastning. Vi ber utvalget ha med seg dette perspektivet i arbeidet.

- **Kommuneøkonomi**

Mange norske kommuner har vært gjennom flere runder med innsparinger, og vil antagelig måtte spare mer fremover. Samtidig er pasientene som skrives ut fra sykehus sykere enn de var for bare ti-tjue år siden. Vi har flere unge, ressurskrevende brukere og blir flere eldre. Vi merker den trange kommuneøkonomien på flere områder. Sanitetskvinnene driver brannforebyggende arbeid for eldre, gjennom trygghetstreff i samarbeid med lokalt brannvesen. Vi vet at eldre er mest utsatt for å dø i brann, og når flere eldre skal bo hjemme er dette forebyggende arbeidet svært viktig. Lokalt brannvesen innrømmer selv at med knappe ressurser, er det forebygging som nedprioriteres. Her kan vi komme inn og spille en viktig rolle.

Flere av våre frivillige har fortalt at de har blitt bedt av kommunen om å gjøre oppgaver som strengt tatt faller inn under kommunens ansvar. Vi mener det er viktig at utvalget ser på hvordan frivilligheten kan bidra uten å miste sin selvstendighet, egenart og at vi er et supplement til og ikke erstatning for det offentlige.

Våre ønsker og forslag til løsninger:

Frivilligheten kan bidra med mye, men alt fra rekruttering til opplæring koster penger. Sanitetskvinnene etterlyser nasjonale, forutsigbare tilskuddsordninger for nasjonale frivillige organisasjoner som bidrar til at eldre kan leve trygge meningsfulle liv. I dag bruker vi mye tid og ressurser på å søke tilskudd. Mer langsiktige finansieringsordninger kan bidra til å redusere dette arbeidet, slik at mer av organisasjonenes ressurser kan brukes til aktiviteter.

Når vi vet at det blir flere eldre som skal bo lenger hjemme, mener vi æremerkede midler til frivillige organisasjoner som har aktiviteter for å redusere ensomhet og isolasjon hos eldre hjemmeboende er en god idé. Dette årets statsbudsjett inneholdt 2 mill. kroner til en tilskuddsordning for å bidra til aldersvennlig frivillighet og til å utvikle lavterskel møteplasser. Det er en ordning som ikke står i stil til behovet. Sanitetskvinnene ber utvalget vurdere ordninger som treffer bedre.

Vi foreslår også at forvaltning av tilskuddsordninger flyttes fra Statsforvalter til et nasjonalt ledd, for eksempel Helsedirektoratet slik at nasjonale frivillige organisasjoner kan søke om aktivitetsmidler. Det gjør at vi kan sikre tilbud over hele landet, og opplæring og kvalitetssikring av aktivitet.

Malin Stensønes
Generalsekretær